

Sp. zn. 78/2019/NZ/TH
3/2020/NZ/BM
Č. j. KVOP-55386/2021
Datum 3. ledna 2022

Vážený pan
Mgr. Jiří Kaucký
předseda
Úřad pro ochranu osobních údajů
Pplk. Sochora 27
170 00 Praha 7

Vážený pane předsedo,

obracím se na Vás z pověření veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka, který na mě přenesl některé oblasti své působnosti¹, mj. i oblast dohledu nad místy, kde se nacházejí osoby omezené na svobodě.

V návaznosti na proběhlá jednání s Úřadem pro ochranu osobních údajů ve věci umístování a využívání kamerových systémů v zařízeních, ve kterých žijí osoby omezené na osobní svobodě, bych Vám tímto ráda předala svá zjištění z nedávno proběhlé série návštěv domovů se zvláštním režimem.² Jedná se o poznatky z návštěv dvou konkrétních zařízení, kdy vedení těchto zařízení ani v následné komunikaci neakceptovala má doporučení ke změně stávající praxe ve věci využívání kamerových systémů. V souladu se zákonem o veřejném ochránci práv Vás tedy informuji o přetrvávajícím stavu v těchto zařízeních.³

Oběma navštíveným zařízeními jsem ve zprávě z návštěvy doporučila kamerový systém z vnitřních prostor zařízení odstranit, což obě zařízení v navazující komunikaci odmítla. Dále uvádím konkrétní poznatky z obou návštěv.

Domov se zvláštním režimem Terezín⁴

Ve zprávě z návštěvy jsem poukazovala na nevhodnost používání kamerového systému v prostorech, kde se běžně pohybují klienti, protože toto vnímám jako nepřiměřený zásah do jejich soukromí.

V navštíveném domově je nainstalován kamerový systém, který snímá venkovní prostory i některé vnitřní prostory (chodby, kuřárny). Provoz systému je definován ve vnitřní směrnici domova č. 4/2019, z níž vyplývá, že v zařízení je celkem 78 kamer. Výstup z kamer může personál sledovat na počítačích ve svých pracovnách. **Kamery pořizují záznam, který je uchováván po dobu deseti dnů.** Na přítomnost kamerového systému upozorňují informační

1 Podle § 2 odst. 4 č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů. Více na www.ochrance.cz v části [O nás](#) → [Mgr. Monika Šimůnková](#), zástupkyně veřejného ochránce práv.

2 Prováděním návštěv realizuji úkol, který je veřejnému ochránci práv uložen ustanovením § 1 odst. 3 a 4 písm. c) zákona o veřejném ochránci práv. Pro splnění mezinárodního závazku České republiky totiž zákon ochránci ukládá provádět návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí, nebo v důsledku závislosti na poskytované péči. Cílem návštěv zařízení je posílení ochrany osob v nich umístěných před špatným zacházením.

3 Dle ustanovení § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv.

4 Adresa: Náměstí Čs. Armády 84, 411 55 Terezín, zřizovatel: Hlavní město Praha.

cedule u vrátnice. Není však zmíněn v domácím řádu ani v souhlasu klientů se zpracováním osobních údajů. Z rozhovorů i z pozorování vyplynulo, že personál kamerový systém využívá spíše jen v noci, kromě toho ho dotázaný personál považoval za relativně neužitečný.

Paní ředitelka ve svých vyjádřeních odkazovala na to, že je kamerový systém součástí elektrické požární signalizace, evakuačního rozhlasu a dorozumívacího systému. **Mimo jiné také uvedla, že jsou kamery využívány primárně v noci s ohledem na limitovaný počet pracovníků.** Kamerové záznamy v ojedinělých případech slouží ke zjištění průběhu rizikové události. S možností odstranění kamerového systému se vedení zařízení odkazuje na to, že by o tom musel rozhodnout zřizovatel. Ten se ke zprávě vyjádřil již dříve, kdy se jen obecně ve všech záležitostech odkázal na vyjádření paní ředitelky. **V dané věci tedy nedošlo ani při opakované výzvě k žádné změně.**

Trvám na tom, že používání kamerového systému ve vnitřních prostorách zařízení sociálních služeb je projevem ústavnosti, která pramení z nadměrné kapacity domova. Při uspořádání služby ústavního charakteru, kdy zde nejsou vytvořeny jednotlivé bytové jednotky či domácnosti, dochází ke splývání prostoru, který lze považovat za „veřejný“ a „soukromý“. Klienti totiž považují za součást svého domova nejen své pokoje, ale i společné prostory a chodby, kde často tráví velké množství času. Dochází tak ke kamerovému snímání klientů v těchto společných prostorech, a to mimo jiné je i většina klientů také snímána kdykoliv se rozhodne použít toalety, protože musí projít přes kamerově snímanou chodbu. **Dle mého názoru nemá kamerový systém v zařízení sociálních služeb opodstatnění z důvodu zásahu do soukromí klientů.** V případě jeho využívání pro zajištění bezpečí klientů je potřeba jej nahradit jinými prostředky.

Domov ve Věži, p. o.⁵

Ve zprávě z návštěvy jsem poukazovala na situaci v zařízení, kdy část vnitřních prostor zařízení byla nepřetržitě monitorována kamerovým systémem bez záznamu. Tento stav jsem vyhodnotila jako nepřiměřený zásah do práva na soukromí klientů žijících v zařízení, neboť jsou monitorovány prostory, kde klienti tráví velkou část dne (jedná se prostory chodeb, kuárnu a zejména o tzv. odpočinkové zóny nahrazující obývací pokoje klientů). Rovněž z těchto prostor vstupují přímo do svých pokojů, neboť v zařízení nejsou zřízeny prostory připomínající běžnou domácnost.

V návazné komunikaci mě ředitel zařízení informoval o částečném splnění opatření, kdy nyní kamerový systém vypíná v době od 18:00 do 06:00 hodin, tj. v době, kdy je dle jeho vyjádření v zařízení dostatek personálu. Rovněž mi sdělil, že **podmínkou přijetí klienta do zařízení je vyjádření dobrovolného informovaného souhlasu s monitorováním prostřednictvím kamerového systému.** V opačném případě dle vyjádření ředitele zařízení klient (zájemce o službu) „*nechce být umístěn v pobytové sociální službě, stahuje žádost o přijetí, tedy není zařazen do seznamu čekatelů o přijetí a z logiky věci tedy není co zamítnout*“. Dále uvedl, že výše zmiňované prostory nenaplnují funkci obývacího pokoje, nýbrž „*tzv. náměstí, kde se klienti scházejí k pokecu a drbům, tedy vůbec nesplňují podmínku*

5 Adresa zařízení: Věž 1, 582 56 Věž, zřizovatel: Kraj Vysočina.

soukromí a už vůbec se na tyto prostory nevztahuje větší ochrana – naopak spíše větší kontrola“.

S tímto se však nemohu ztotožnit. **Trvám na tom, že podmínka vyjádření souhlasu s monitorováním je faktickým předpokladem pro poskytování služby a její nenaplnění vede ve svém konečném důsledku k jejímu neposkytnutí.** Klient je vůči poskytovateli služeb v nerovném postavení a plnění ze smlouvy je v tomto případě přímo vázané na jeho souhlas.

Rovněž jsem stále toho názoru, že prostory, v nichž se, jak sám ředitel zařízení přiznává, klienti střetávají a tráví svůj volný čas, představují místo, kde by měla být zachována zvýšená míra soukromí, nikoliv místo „zvýšení kontroly“. Obdobně jako v případě výše uvedeného zařízení jsem toho názoru, že v případě, kdy zde nejsou vytvořeny jednotlivé bytové jednotky či domácnosti, dochází ke splývání prostoru, který lze považovat za „veřejný“ a „soukromý“. Klienti totiž považují za součást svého domova nejen své pokoje, ale i společné prostory a chodby, kde často tráví velké množství času. Případný nedostatek personálu pak nevnímám jako dostatečně ospravedlňující důvod pro zásah do soukromí klientů takto invazivního charakteru.

V příloze přikládám rovněž zprávy z obou navštívených zařízení.

Vážený pane řediteli, předem Vám děkuji za součinnost v této záležitosti. Prosím Vás, abyste mě do 30 dnů od obdržení tohoto dopisu informoval, jak s tímto mým podnětem naložíte.

S přátelským pozdravem

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Přílohy

Zpráva z návštěvy zařízení ze dne 14. dubna 2020, č. j. KVOP-14721/2020

Zpráva z návštěvy zařízení ze dne 15. prosince 2020, č. j. KVOP-50762/2020